

Vetlanda kommun

Granskning av styrning och uppföljning av grundskolan

Sammanfattning och slutsatser	2
1. Inledning	4
1.1. Bakgrund.....	4
1.2. Syfte.....	4
1.3. Revisionsfrågor	4
1.4. Revisionskriterier.....	5
1.5. Ansvarig nämnd och metod.....	5
2. Utgångspunkter	6
2.1. Skollagen	6
2.2. Läroplan.....	6
2.3. Skolverkets allmänna råd avseende systematiskt kvalitetsarbete.....	7
2.4. Kommunfullmäktiges mål	9
2.5. Barn- och utbildningsnämnsens mål	9
2.6. Skolinspektion	12
2.7. Måldokument grundskolan 2020.....	13
2.8. SKL – Framgångsrika skolkommuner.....	13
3. Barn- och utbildningsnämnden	15
3.1. Organisation.....	15
3.2. Kontaktpolitiker.....	15
3.3. Uppföljning till nämnden	16
4. Åtgärder och analysarbete på förvaltningsövergripande nivå	17
4.1. Åtgärder	17
4.2. Analyser	20
5. Åtgärder och analysarbete på skolnivå	27
5.1. Åtgärder	27
5.2. Analyser	28
6. Sammanfattande bedömning.....	30
6.1. Svar på revisionsfrågor	30
6.2. Sammanfattande bedömning	31
Källförteckning	34

Sammanfattning och slutsatser

EY har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Vetlanda kommun genomfört en granskning av styrning och uppföljning av grundskolan. Syftet med granskningen har varit att bedöma om barn- och utbildningsnämndens analyser av orsakerna till elevernas resultat är tillräckliga och ändamålsenliga för att kunna påverka resultatet i positiv riktning.

Vår bedömning är att kommunen under de senaste åren arbetat aktivt och vidtagit flera åtgärder för uppnå en ökad måluppfyllelse. Detta arbete är en långsiktig satsning som har goda möjligheter att ge resultatförändring på sikt. Barn- och utbildningsnämnden har identifierat fyra utvecklingsområden där ökad måluppfyllelse och förbättrade resultat är ett område. Inom detta område har nämnden fastställt mål. Nämnden har även gett barn- och utbildningsförvaltningen i uppdrag att ta fram ett måldokument för grundskolan som sträcker sig fram till 2020. För att nämnden ska få ytterligare möjlighet att följa skolverksamheten och få en förståelse för verksamheten i förhållande till de nationella kunskapskraven så har det tagits fram riktlinjer och ett arbetssätt avseende kontaktpolitiker. Detta visar att det finns höga ambitioner och ett långsiktigt perspektiv från politikens sida vilket är en viktig del, som SKL poängterar i sin studie över framgångsrika skolkommuner.

Ett eget "Program för ökad måluppfyllelse" har fastställts och kommunen deltar i flera projekt som Skolverket driver som riktar sig till kommuner med låga kunskapsresultat. Det systematiska kvalitetsarbetet har fått en tydlig struktur och bygger på ett gemensamt arbetssätt ändå från arbetslagen ute på skolorna upp till verksamhetschefsnivå för grundskolan. Det har även gjorts satsningar för att öka rektorernas förmåga att bedriva ett pedagogiskt ledarskap. De enskilda skolorna har också vidtagit en mängd åtgärder i linje med de satsningar som sker på förvaltningsövergripande nivå.

På skolnivå sker analyser av elevernas resultatutveckling i olika former. Det finns skillnader i dokumentationen och på vilka nivåer analysen sker. Vår bedömning är att det finns en medvetenhet och kunskap om vilka åtgärder som är framgångsrika för att nå en bättre resultatutveckling samt vilka elever som är berörda på respektive skola.

Vår sammanfattande bedömning är att skol- och barnomsorgsförvaltningen genomfört ett stort antal förändringar för att utveckla det systematiska kvalitets- och analysarbetet. Det har skett förändringar både på en övergripande nivå och på skolnivå, men det är viktigt att poängtera att det är ett pågående utvecklingsarbete. De utvecklingsområden som identifierats berör främst hur analysarbetet kan fördjupas och dokumenteras på ett tydligare sätt både på övergripande nivå och på skolnivå.

Vi ger följande förslag på fortsatt utveckling:

- Skolverkets allmänna råd ger en bra vägledning vad analysarbetet bör innehålla för att få tillräckliga kunskaper om vad som påverkar elevernas resultat. På en övergripande nivå kan förvaltningens analys utvecklas för att innehålla en djupare analys av vad som påverkar resultaten och måluppfyllelsen för den samlade verksamheten och ta ställning till om analyserna är tillräckliga eller om det behövs ytterligare uppföljningar. Analysen på övergripande nivå bör även omfatta en analys av variationer mellan olika skolors resultat och måluppfyllelse, likvärdigheten i skolornas bedömning

och betygssättning samt hur organisationsstruktur, resurser och liknande påverkar måluppfyllelsen.

- Analyserna på skolnivå kan fördjupas och utvecklas och bör omfatta skillnader mellan olika grupper, klasser och ämnen. Det är även viktigt att analysera hur olika undervisningsätt, lärarnas kompetens, schemaläggningar, resursfördelningar m.m. påverkar meritvärden och resultatutveckling. För de skolor som i dagsläget har höga meritvärden är det viktigt att analysen visar orsakerna till detta och på det sättet skapa en förståelse och tydlighet kring framgångsfaktorerna.
- Analyserna bör på ett tydligare sätt kopplas till prioritering av åtgärder för ökad måluppfyllelse. Det ska vara tydligt att undervisningen styrs utifrån resultaten.
- De skolor som kommit längre i utvecklingen av sitt analysarbete kan med fördel dela med sig av metoder, arbetssätt och erfarenheter till övriga.
- SKL poängterar vikten av dokumentation i alla delar av det systematiska kvalitetsarbetet. Analyser av resultatutvecklingen sker i många olika forum och på många olika nivåer både på förvaltningen och på skolorna. Säkerställ att det finns tillräcklig dokumentation av alla analyser.
- Arbeta vidare med att stärka rektors pedagogiska ledarskap.
- Fortsätt att utveckla förstelärarnas uppdrag så att de arbetar aktivt med att utveckla undervisningen och sprida kunskaper till sina kollegor. Det kan med fördel framgå i skolornas läsårsredovisningar hur detta uppdrag påverkat resultatutveckling och måluppfyllelse.
- Uppföljningen till nämnden kan kompletteras med en löpande uppföljning av resultatutvecklingen under läsåret. Nuvarande uppföljning sker efter läsårets slut.

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Under hösten 2013 genomförde skolinspektionen en tillsyn i Vetlanda kommun. Denna tillsyn visade att kommunen behöver utveckla sitt arbete ytterligare för att ge alla elever möjlighet att nå kunskapskraven. Det fanns ett antal områden där Skolinspektionen ansåg att Vetlanda kommun kan utveckla/förbättra sig. Ett förbättringsområde som identifierades är uppföljning och utveckling av utbildningen – Huvudmannen ska bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. I utbildningen ska man ta hänsyn till barns och elevers olika behov. Under hösten 2014 genomförde Skolinspektionen ett uppföljningsbesök i Vetlanda och i deras beslut (daterat 2014-11-06) gör de bedömningen att Vetlanda kommun vidtagit åtgärder.

För att kunna vidta verkningsfulla åtgärder fordras kunskap om vad som påverkar meritvärden, resultat på nationella prov och betyg. Det ställer krav på att barn- och utbildningsnämnden gör ändamålsenliga och tillräckliga analyser av elevernas resultat. Kommunrevisionen har identifierat en risk i att samtliga elever inte når de nationella kunskapskraven. Revisionen har även noterat att Vetlanda kommuns resultat och måluppfyllelse ligger lägre än i ett flertal jämförbara kommuner.

1.2. Syfte

Syftet med granskningen har varit att bedöma om barn- och utbildningsnämndens styrning och uppföljning av elevernas resultat är tillräckliga och ändamålsenliga för att kunna påverka resultatet i positiv riktning.

1.3. Revisionsfrågor

Syftet har konkretiserats i följande revisionsfrågor som besvaras i granskningen:

- ▶ Vilka förvaltningsövergripande analyser av elevernas resultat genomförs för eleverna i årskurs 3, 6 och 9 d.v.s. de år eleverna gör nationella prov?
- ▶ Vilka analyser gör skolorna av elevernas resultat årskurs 3, 6 och 9?
- ▶ Ger analyserna tillräcklig kunskap om vad som påverkar resultatutvecklingen?
- ▶ I vilka forum inom förvaltningen diskuteras skolornas analyser samt de förvaltningsövergripande analyserna?
- ▶ Finns det en samsyn inom förvaltningen om vilka framgångsfaktorerna är som påverkar elevernas resultat?
- ▶ Finns det ett tydligt samband mellan analyserna, framgångsfaktorer och de åtgärder som vidtas för att förbättra elevernas resultat på kort och lång sikt?
- ▶ Hur följs genomförda åtgärder upp och dess effekter?
- ▶ Vilken rapportering sker till nämnden om resultatet av analyserna, åtgärder och effekter av genomförda åtgärder?

1.4 Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som används i granskningen för analyser, slutsatser och bedömningar. Revisionskriterierna kan hämtas från lagar och förarbeten eller interna regelverk, policyer och fullmäktigebeslut. Kriterier kan också ha sin grund i jämförbar praxis eller erkänd teoribildning.

I denna granskning utgörs de huvudsakliga revisionskriterierna av:

- Skollagen (2010:800)
- Skolförordningen (SFS 2011:185)
- Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (LGR11)
- Skolverkets allmänna råd
- Kommunens mål och riktlinjer

1.5 Ansvarig nämnd och metod

Granskningen omfattar barn- och utbildningsnämnden. En fördjupad granskning har skett på tre skolor som valts ut av kommunrevisionen. Granskningen har genomförts som en intervju- och dokumentstudie. Intervjuer har skett både på förvaltningsnivå och på skolnivå. Vilka funktioner/roller vi intervjuat framgår av källförteckningen.

2. Utgångspunkter

2.1. Skollagen

I skollagen (SFS 2010:800) 1 kap. 4 § anges att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. I 3 kap. behandlas barns och elevers utveckling mot målen och det framhålls att alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

I 4 kap. fastställs vad som gäller för kvalitet och inflytande och det anges att varje huvudman inom skolväsendet på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt ska planera, följa upp och utveckla utbildningen. Detta arbete ska även ske på enhetsnivå, dvs. på förskole- och skolenhetsnivå. Det är rektorn och förskolechefen som ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs. Inriktningen på kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Eleven och elevens vårdnadshavare ska fortlöpande informeras om elevens utveckling. När det gäller utvecklingssamtal ska läraren, eleven och elevens vårdnadshavare minst en gång per termin ha ett utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas. Informationen vid utvecklingssamtalet ska grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i förhållande till läroplanen och kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i. I årskurs 1-5 ska läraren en gång per läsår, vid ett av utvecklingssamtalen, i en skriftlig individuell utvecklingsplan (IUP) ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

2.2. Läroplan

I Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 framgår skolans värdegrund och uppdrag, övergripande mål och riktlinjer för utbildningen samt kursplaner och kunskapskrav. Det finns bestämmelser gällande samarbetsformer mellan förskoleklass, skola och fritidshem samt även med de gymnasiala utbildningarna. Samarbetet ska utgå från de nationella mål och riktlinjer som gäller för respektive verksamhet.

Det är rektorn som har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.

2.3. Skolverkets allmänna råd avseende systematiskt kvalitetsarbete

Skolverket har efter ikraftträdandet av den nya skollagen tagit fram nya allmänna råd för det systematiska kvalitetsarbetet. Dessa beskriver hur huvudmän, förskole- och skolenheter bör arbeta för att motsvara skollagens krav på ett systematiskt kvalitetsarbete. Syftet med kvalitetsarbetet är att de nationella målen för utbildningen ska uppfyllas. Det ska även skapa delaktighet och dialog om måluppfyllelsen och om orsakerna till eventuella brister. Det ständiga arbetet med att utveckla verksamhetens kvalitet är en cyklisk process som innehåller olika faser, som kan illustreras genom nedanstående bild. Utgångspunkten för kvalitetsarbetet är att de nationella målen ska uppfyllas, vilket ska genomsyra alla faser.

Syftet med denna granskning är att bedöma om barn- och utbildningsnämndens analyser av orsakerna till elevernas resultat är tillräckliga och ändamålsenliga. Av den anledningen fokuseras detta avsnitt på vad de allmänna råden ger för vägledning för analysarbetet.

Enligt de allmänna råden så innebär skollagens krav på ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete att arbetet ska bedrivas strukturerat och uthålligt med fokus på en långsiktig utveckling. Det poängteras att den skriftliga dokumentationen av kvalitetsarbetet behövs för att det ska vara möjligt att regelbundet kunna stämma av att kvalitetsarbetet leder till en utveckling mot målen. I ett längre perspektiv är dokumentationen en förutsättning för att kunna kartlägga verksamheten och identifiera områden som är särskilt angelägna att utveckla för att uppfylla målen.

När det gäller analysfasen utgår de allmänna råden från Skollagens 4:e kapitel och anger följande:

Huvudmannen bör:

- med utgångspunkt i uppföljningen analysera vad som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen för den samlade verksamheten,
- analysera om orsakerna framgår tydligt eller om ytterligare uppföljning eller utvärdering behöver genomföras,
- använda analysen som underlag för dialoger med enheterna om utvecklingsbehov, samt
- utifrån analysen identifiera utvecklingsområden och därefter besluta vilka insatser som ska prioriteras för att de nationella målen ska uppfyllas.

På huvudmannanivå behöver verksamheten analyseras utifrån ett övergripande perspektiv vilket kan innebära att analys sker av variationer mellan enheternas resultat och måluppfyllelse, likvärdigheten i skolors bedömning och betygssättning samt hur organisationsstrukturen och resurs- och ledningssystem påverkar måluppfyllelsen. Det är även viktigt att huvudmannen tar hänsyn till enheternas egna analyser och bedömningar.

Rektor/Förskolechef bör:

- tillsammans med personalen och utifrån uppföljningen analysera vad i enhetens verksamhet som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen,
- analysera om orsakerna framgår tydligt eller om ytterligare uppföljning eller utvärdering behöver genomföras, samt
- utifrån analysen identifiera utvecklingsområden tillsammans med personalen och därefter besluta vilka insatser som ska genomföras för att de nationella målen ska uppfyllas.

De allmänna råden ger även exempel på tillvägagångssätt för analysarbetet på enhetsnivå. Det är viktigt för rektorn att analysera orsaken till skillnader i måluppfyllelse mellan olika grupper och klasser och mellan olika ämnen och målområden i läroplanen för att kunna göra en prioritering av åtgärder för en ökad måluppfyllelse. Exempel på frågeställningar i analysarbetet är:

- Vilken betydelse har olika arbetsformer och arbetssätt för måluppfyllelsen?
- Hur utnyttjas undervisningstiden?
- Vilken betydelse har de personella och materiella resurserna eller barn- och elevgruppernas sammansättning?
- Hur påverkar personalens kompetens, värderingar, förhållningssätt och arbetssätt barnens utveckling och lärande eller elevernas möjligheter att nå kunskapsmålen?
- Har personalen tillräckligt med kompetens för sitt uppdrag?

I analysarbetet är det även viktigt att ta del av vad vetenskap och beprövad erfarenhet lyfter fram som betydelsefullt i de pedagogiska processerna.

2.4. Kommunfullmäktiges mål

Verksamhetsåret 2015

Vetlanda kommun har för verksamhetsåret 2015 fastställt styrprinciper och man arbetar utifrån 6 fastställda målsektorer. En av dessa målsektorer avser *utbildning*. Kommunen framhåller att för att vara en attraktiv kommun behövs en framstående skola för alla åldersgrupper och stadier sett både ur den enskildes och ur arbetsmarknadens perspektiv. Det ska finnas höga förväntningar utifrån ett kunskapsfokus och man ska ta hänsyn till individuella behov. Elever med skilda förutsättningar ska tidigt uppmärksammas, stimuleras och ges möjlighet att utvecklas utifrån sina möjligheter och intressen.

Det finns två fastställda effektmål;

- I grundskolan och i gymnasieskolan ska andelen elever som når kunskapsmålen öka och resultaten förbättras under elevens studietid.
- Andel elever som är gymnasie- respektive högskolebehöriga och som går vidare till högre nivå ska årligen öka.

Verksamhetsåret 2016

I budgetdokumentet för verksamhetsåret 2016 har det skett vissa förändringar gällande kommunfullmäktiges målsättningar. Här finns fem mål som är indelade i fyra målsektorer. I målsektorn *Attraktiv kommun* finns två mål som har beröringspunkter mot skolans verksamhet:

- Inflyttningen till Vetlanda kommun ska öka varje år.
- Varje individ ska ges möjlighet att utifrån sina förutsättningar utvecklas på bästa sätt.

Här är det viktigt att kommunmedborgarna ges goda förutsättningar att möta framtiden och möjliggöra en meningsfull fritid. Skolorna i kommunen har olika utgångsläge för utveckling genom att det finns skillnader i storlek, elevbakgrund och tradition. Mångfaldsperspektivet ska ge möjligheter och styrkor. Alla ska, oavsett ålder, erbjudas möjligheter till livslångt lärande i de inriktningar arbetsmarknaden medger och de själva önskar. Kommunen ska uppmuntra medborgarna till att höja och utveckla sin kompetens för att stärka sina möjligheter till ett rikt arbetsliv och en personlig utveckling. Skolan ska tillhandahålla en stimulerande miljö för elevens lärande.

Vidare anges att barn och unga ska erbjudas en skola som har förmåga att utveckla eleverna. Ledstjärnan är att varje individ ska ges möjlighet att utifrån sina förutsättningar utvecklas på bästa sätt. Betygsutvecklingen ska följas för varje elev och åtgärder ska inriktas mot god undervisning och mer elevtid som i sin tur kan ge en stark kunskapsbas.

2.5. Barn- och utbildningsnämnsens mål

Verksamhetsåret 2015

I Vetlanda kommuns budget för 2015 anges att barn- och utbildningsnämndens vision är följande *"Jag älskar måndagar för i min skola lär jag mig att lyckas och finna min väg in i framtiden"*. Utifrån denna vision finns en verksamhetsidé som bygger på lärande i en trygg miljö, där varje elevs individuella behov står i fokus.

I nämndens omvärldsanalys framgår att det under 2013 konstaterades en låg måluppfyllelse inom hela grundskolan. Det är en stor utmaning för verksamheten att vända dessa låga kunskapsresultat. Det ska göras genom att bl.a. finna nya arbetsformer och motivera eleverna

för att på sikt nå en högre måluppfyllelse. Vetlandas skolor använder inte i tillräcklig omfattning IKT-teknik (IKT=informations- och kommunikationsteknik), vilket bl.a. beror på för dåligt utbyggd infrastruktur och bristande kompetens hos personalen. Det poängteras även att stödet runt rektorerna behöver stärkas upp för att ge goda förutsättningar både till det pedagogiska ledarskapet och till det kommunala chefskapet. Det ligger även en stor utmaning i att vara en attraktiv arbetsgivare för att kunna rekrytera både lärare och skolledare i framtiden.

Utifrån KF:s effektmål för 2015 (se ovan) så har nämnden fastställt följande mål:

- **Positiv kunskapsutveckling**
Verksamheten och undervisningen ska vara varierad och anpassas efter varje elevs individuella förutsättningar och behov. Pojkar och flickor ska få likvärdiga förutsättningar för sitt lärande. Elever och föräldrar ska ha kunskap om var eleven befinner sig i förhållande till målen och möts av höga förväntningar.
- **Salutogent förhållningssätt**
Individen ska uppleva en känsla av sammanhang, dvs. som är begriplig, meningsfull och hanterbar.
- **Stort inflytande och ansvar**
Barn och elever har inflytande över och får i samverkan med pedagogerna, ta ansvar för sitt eget lärande.
- **Systematiskt kvalitetsarbete**
Kontinuerlig uppföljning och utvärdering ska leda till åtgärder för utveckling. Kompetensutvecklingsinsatser genomförs utifrån verksamhetens strategier, mål och handlingsplaner. Som åtgärd nämns att förvaltningen har tagit fram en gemensam struktur för det systematiska kvalitetsarbetet som gäller för alla delar i förvaltningen, från förskolor till vuxenutbildningen.
- **Ständiga förbättringar**
Verksamheten prövar nya arbetssätt och arbetsformer. Samverkans- och erfarenhetsutbyte mellan medarbetare, arbetslag och skolor genomförs. Bland åtgärderna nämns satsningar inom läs- och skrivundervisningen, deltagande i matematiklyftet för samtliga lärare inom matematik i kommunen, IT som pedagogiskt och kompensatoriskt verktyg. Även samverkans- och erfarenhetsutbyte mellan lärare och verksamheter ska skapas genom olika former av nätverksträffar. Uppföljningen av dessa satsningar visar på ett positivt resultat.
- **Effektivt resursutnyttjande**
Resursfördelningen ska styras av påvisade behov på områdes-, skol- och individnivå och resurserna är olika fördelade inom skolområdena.
- **Tydliga ekonomiska ansvarsområden**
Rektor har tillräckliga ekonomiska befogenheter över sitt ansvarsområde. Andelen rektorer som uppvisar budget i balans i samband med månadsuppföljningar ökar. Resurserna fördelas via en elevpeng där samtliga kostnader ingår. Målsättningen är att det dels ska ge bästa möjliga användning av de resurser som finns på skolor och förskolor och att rektorerna ska ha kontroll över uppföljningen av ekonomin.
- **Övrig målkoppling**
Här kommenteras måluppfyllelsen i Vetlanda kommun. Resultaten på nationella prov i åk 3,6 och 9 är i många skolor svaga. Ett beslut om program för ökad måluppfyllelse togs i nämnden i juni 2013. Detta program vilar på fem utgångspunkter och beskrivs senare i rapporten.

I anslutning till dessa målsättningar presenterar nämnden att de vidtagit en åtgärd under hösten 2013, då nämnden tog ett beslut om "Program för tydligare fokus på kunskapsresultat och åtgärder som behöver vidtas för att förbättra måluppfyllelsen". I lägesbedömningen

framgår att kommunen fortfarande har brister i måluppfyllelsen. Däremot finns en positiv utveckling för andelen elever som är behöriga till gymnasiet. "Klassens kvalitetsrapport" visar att eleverna upplever att de har möjligheter till inflytande och ansvar, de upplever själva en positiv kunskapsutveckling och att skolarbetet känns begripligt, meningsfullt och hanterbart.

Verksamhetsåret 2016

Vision och verksamhetsidé är samma för verksamhetsåret 2016. Omvärldsanalysen är fokuserad på alla elevers rätt att nå målen för utbildningen. Det görs stora satsningar både på nationell nivå och lokalt i kommunen för att vända kunskapsutvecklingen. Ett första steg i att öka förmågan i kommunen att använda modern IKT-teknik i undervisningen är att alla pedagoger får en egen bärbar dator samtidigt som alla skolor och förskolor har utrustats med trådlösa nätverk. Förvaltningen har etablerat förstelärare brett i förvaltningen, vilket ger goda förutsättningar för att dessa ska ta ansvar för att utveckla undervisningen genom att leda kollegialt lärande, ta ansvar i det systematiska kvalitetsarbetet och även stödja andra lärare. Det stora antalet nyanlända till kommunen ökar behovet av framförallt lärarkompetens och lokaler. Det finns ett behov av att förtydliga uppdraget gällande kartläggning för nyanlända elever och det finns planer på att upprätta en gemensam mottagningsenhet.

Förvaltningen har under 2015 upplevt svårigheter att rekrytera utbildad personal till vakanta tjänster och det är viktigt att hela tiden arbeta för att vara en attraktiv arbetsgivare för att klara framtida rekryteringsbehov när det gäller både lärare och skolledare.

Utifrån de av kommunfullmäktige beslutade målen, som beskrivs ovan, har barn- och utbildningsnämnden identifierat fyra utvecklings- och förbättringsområden;

Ökad måluppfyllelse – förbättrade resultat

Inom detta område har man en målsättning att anpassa undervisning och resurser efter barn och elevers olika förutsättningar och behov. Barn och elever ska få det särskilda stöd de behöver utefter sina behov. Flickor och pojkar ska ges likvärdiga möjligheter och alla ska ges möjlighet att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. Alla ska känna trygghet och få studiero. Undervisningen ska utvecklas och planerade utvecklingsinsatser ska utgå från uppföljning och utvärdering av resultaten av genomförd undervisning. Insatserna ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Demografiutveckling och lokaler

Förskolan och skolan ska ha tillräckliga lokaler så att alla elever kan erbjudas en god fysisk miljö och lokalerna ska vara anpassade för modern undervisning som stimulerar lärande.

Motverka utanförskap

Det är viktigt att stötta barn, ungdomar och vuxna att nå ett aktivt liv och egenförsörjning. Inom skolan ska det säkerställas tillräckliga förutsättningar för nyanlända att kunna skaffa sig den kompetens som krävs för att etablera sig i samhället och nå egenförsörjning.

Kompetensförsörjning

Förvaltningen ska vara en attraktiv arbetsgivare så att de får behålla kompetent personal och ha möjlighet att rekrytera behörig personal.

2.6. Skolinspektion

Skolinspektionen genomförde regelbunden tillsyn av samtliga skolor (grundskolor, förskole- och fritidshemsverksamheter) i Vetlanda kommun under hösten 2013. I beslutet från Skolinspektionen som är daterat 2013-11-27 finns vissa punkter som berör denna granskning.

Följande åtgärder bör vidtas enligt Skolinspektionens beslut:

1. **Undervisning och lärande:** Se till att man i utbildningen tar hänsyn till barns och elevers olika behov.
2. **Uppföljning och utveckling:** Huvudmannen ska bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.

Svaret från kommunen består av flera delar. Nedan redovisas kortfattat de punkter som är kopplade till ovanstående punkter.

*Följande åtgärder och insatser presenteras avseende **undervisning och lärande:***

- En flerårig satsning på "Program ökad måluppfyllelse" genomförs i grundskolan. Start under hösten 2013, uppföljning årsvis under aug-sept. Utvärdering av effekten på måluppfyllelsen ska ske på varje skola och även på kommunnivå.
- "Riktlinjer för barn- och elevhälsa" och det arbetssätt och de flödesscheman som den beskriver, implementeras av Resurscentrum för elevhälsa. Implementeringen genomförs under våren 2014.
- En utredning av hur vi ska möta barn och elever med särskilda behov på bästa sätt kommer att genomföras i förvaltningen. Slutrapporteras under hösten 2015.
- En utvärdering av nuvarande resursfördelning i förhållande till socioekonomiska bakgrundsfaktorer och andelen barn/elever med svenska som andra språk inom olika skolområden kommer att genomföras inför budget 2015. Genomförs under våren 2014 och redovisning under hösten 2014.
- En kartläggning av behovet av studiehandledning på modersmålet för elever med svenska som andraspråk kommer att genomföras i kommunens skolor. Genomförs under 2014.
- En kartläggning av andelen undervisning som genomförs av lärare som är obehöriga i det ämne undervisningen avser kommer att genomföras i Vetlanda skolor. Genomförs till starten av höstterminen 2015.

*Följande åtgärder och insatser presenteras avseende **uppföljning och utveckling:***

Kvalitetsarbete med fokusområden. Vetlanda kommun har för avsikt att förtydliga och fördjupa sitt systematiska kvalitetsarbete. Detta ska ske genom ett förvaltningsgemensamt arbetssätt som ger en tydlig struktur för arbetslag, rektorer, verksamhetschefer och nämnd. Detta ska leda fram till ett underlag för analys och möjligheten att besvara frågorna "Vad var det som påverkade att vi befinner oss där vi är?" och "Vad behöver vi göra för att åtgärda brister eller för att säkra delar med god funktion inför framtiden?". Det finns beskrivet hur det systematiska kvalitetsarbetet ska fördelas över året och bilda en ständigt pågående process. Målen i läroplanen utgör grunden. Dokumentationen av analyser och beslut om förändringar och åtgärder kommer att dokumenteras i Hypergene (systemstöd). Förvaltningen har byggt upp en struktur för varje analysområde för att ge stöd och struktur för de olika arbetslagen. Det finns även ett antal hjälpfrågor för att snabbt komma rätt och för att undvika enbart beskrivningar.

Läsårsredovisningarna som görs i aug-sept ska rapporteras i Hypergene. När årshjulet 14/15 är genomfört så finns det ett underlag för en bedömning av hur det totala kvalitetsarbetet fungerar både på huvudmannanivå och på skolnivå. Därefter löper processen på varje år och det finns förutsättningar för en kontinuitet och en systematiserad uppföljning.

2.7. Måldokument grundskolan 2020

Det pågår ett arbete inom barn- och utbildningsförvaltningen som handlar om att ta fram ett måldokument för grundskolan som sträcker sig fram till år 2020. Dokumentet ses om ett naturligt led i satsningen för ökad måluppfyllelse och ska vara en hjälp med att hålla fast vid och arbeta vidare med att utveckla lärandet hos alla elever. Dokumentet ska samla alla i grundskolan (fritidshem, förskoleklasser och årskurs 1-9) och säkerställa att alla strävar och arbetar åt samma håll. Dokumentet som vid granskningens genomförande är ett arbetsmaterial innehåller bl.a. information om måldikationer, fokusområden och hur uppföljning ska se.

2.8. SKL – Framgångsrika skolkommuner

SKL (Sveriges kommuner och landsting) har bedrivit ett projekt "Framgångsrika skolkommuner" där man tittat på vad som identifierar kommuner som under flera år visat bra resultat eller förbättrat sina resultat i skolan. De har identifierat åtta gemensamma faktorer från dessa kommuner, de är följande:

1. Bra ledare

Politiken tar ansvar för resultaten och ställer rätt frågor. Det finns en tydlig rollfördelning samt ett förtroende mellan politiker och tjänstemän. En aktiv förvaltningschef som skapar förutsättningar för rektorerna att leda verksamheten. Rektorerna bedriver ett pedagogiskt ledarskap och fokuserar på läroplansuppdraget.

2. Lyfta fram kompetenta lärare

Det är viktigt att ha en syn som innebär att alla lärare kan utvecklas. Våga lyfta fram framgångsrika lärare och arbetssätt. Satsa på strategisk kompetensutveckling utifrån verksamhetens behov. Ha utvecklings- och karriärtjänster. Gör klassrumsobservationer och ge handledning. Stimulera lärare att lära av varandra. Använd utmärkelser/stipendier för att lyfta fram enskilda lärare och skolor som varit framgångsrika. Använd lönesättningen för att premiera duktiga lärare.

3. Höga förväntningar

Ha höga krav på att elever ska lyckas. Ha höga förväntningar på alla i organisationen - elever, lärare, tjänstemän och politiker. Ha höga ambitioner med skolan som helhet.

4. Ta reda på hur det går

Det ska finnas en uppföljning av såväl kunskapsresultat som mer "mjuka värden". De genomförda uppföljningarna och utvärderingarna ska användas som verktyg för skolutveckling. elevernas kunskapsutveckling följs på klassrumsnivå (koll på varje elev). Det ska finnas ett system för återkoppling av resultaten i kombination med krav på utveckling/förbättring. Politikerna tar aktiv del av uppföljningen och för diskussioner om skolans resultat.

5. *Fungerande relationer*

Arbeta för att alla relationer ska präglas av ett respektfullt förhållningssätt och god kommunikation. Aktivt värdegrundsarbete. Formulera tydligt vad som förväntas av olika uppdrag. Kom överens om ett förhållningssätt.

6. *Tydlig ansvarsfördelning*

Tydligt formulera var och ens uppdrag och varje personalkategori kompetens. Tydlig delegationsordning som uttrycker ansvar och befogenheter. Skriftliga överenskommelser med förvaltningschefer och rektorer med utgångspunkt i uppdraget att förbättra elevernas resultat.

7. *Fånga upp elevernas svårigheter*

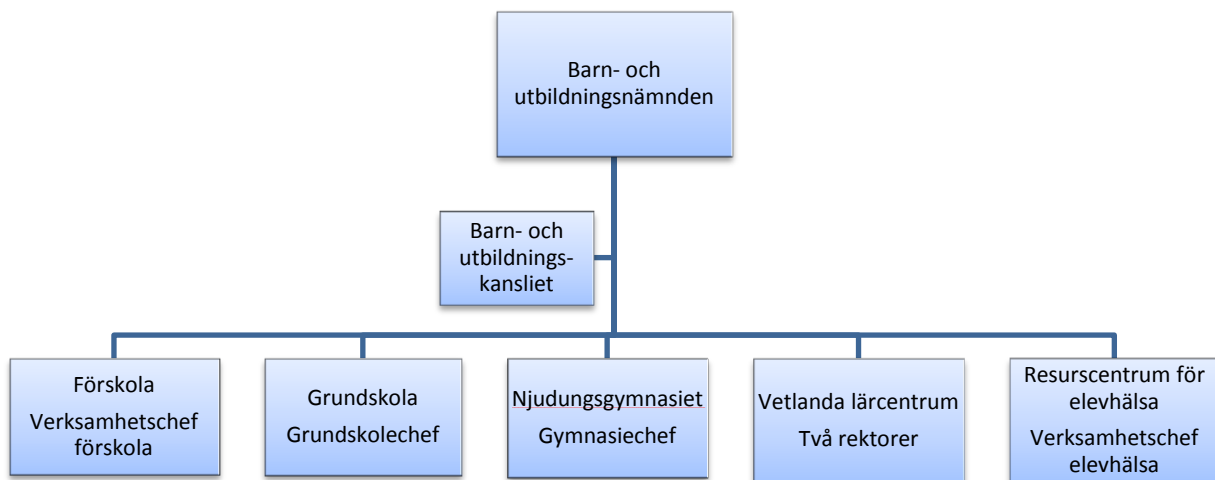
Rutiner för att tidigt fånga upp elever som inte når målen. Rutiner/insatser kopplade till kunskapskontroller. Tillgång till elevhälsans kompetenser. Det särskilda stödet ska i första hand ges i klassrummet.

8. *Samsyn om mål och inriktning för verksamheten*

De politiska partierna är enade om övergripande mål och strategier. Det finns en gemensam syn på uppdraget från politiker till tjänstemän och rektor. Politiken lyssnar på verksamhetens behov.

3. Barn- och utbildningsnämnden

3.1. Organisation

Ovan visas ett övergripande organisationsschema för skolverksamheten i Vetlanda kommun. Nuvarande organisation bildades 1/1 2014. Skolchefen tillhör barn- och utbildningskansliet och samtliga grundskolor är samlade under en enhet, där en grundskolechef leder och ansvarar övergripande för grundskolan. För budgetåret 2015 hade grundskolan en budget motsvarande 193 mnkr.

3.2. Kontaktpolitiker

I december 2013 togs ett beslut i BUN gällande allmänna riktlinjer för kontaktpolitiker. Riktlinjerna gäller från och med 1 januari 2014 och målet är att kontaktpolitikerna ska få möjlighet att följa verksamheterna utifrån vad som anges i kommunala och nationella styrdokument. Det ska också främja goda relationer mellan arbetsgivare, barn, elever, hem och anställda. För grundskolan finns det tre kontaktpolitiker per rektorsområde. Inom grundskolan ska kontaktpolitikerna bli inbjudna och delta vid redovisningar av läsårsplaneringar och resultat. Detta är obligatoriskt för minst två politiker per skola. Däremellan ska kontaktpolitikerna hålla sig informerade om skolans vardagsarbete. Även allmänna besök på grundskolan bör göras minst en gång per termin.

Nämndens ordförande är positiv till detta arbetssätt som ger möjligheter att träffa rektor, lärare och elever på resp. skola på ett mer systematiskt sätt. Arbetssättet med kontaktpolitiker är relativt nytt och det finns möjligheter till vidareutveckling. Vid intervjun med nämndsordföranden framkommer att analyserna som skolorna ger, ofta blir en beskrivning av respektive

skolas styrkor och svagheter. Nämnden efterlyser en djupare analys och utvärdering av elevernas resultat samt konkreta åtgärder kopplade till resultatet.

3.3. Uppföljning till nämnden

Innan sommaren erhåller nämnden en muntlig rapportering från grundskolechefen avseende det samlade resultatet i grundskolan. I september/oktober erhålls den skriftliga kvalitetsrapporten som avser hela grundskolan det senaste läsåret. Rapporten presenteras grundskolechefen och innehållet beskrivs i avsnitt 4.2.

Nämnden har även bjudit in specialpedagoger, rektorer m.fl. för att få information kring arbetsätt, resultat, effekter m.m. Vid intervjun med nämndens ordförande framhålls att det sker ett aktivt arbete inom förvaltningen för att erhålla en högre måluppfyllelse och det finns ett stort engagemang från politikerna i BUN, från kommunalråden och andra ledande tjänstemän inom kommunen, vilket är mycket positivt och betydelsefullt.

Politikerna i nämnden har deltagit i projekt som bedrivs av Skolverket (se avsnitt 4.1) vilket också ger löpande information om hur förvaltningen och skolorna arbetar. Som nämns ovan så finns det utvecklingsmöjligheter gällande den rapportering som ges till nämnden. Det finns önskemål om en mer löpande rapportering i prognosform som gör det möjligt för nämnden att löpande identifiera när åtgärder bör sättas in, få information om vilka åtgärder som vidtas och därmed även kunna se vilka löpande effekter de får på elevernas resultat. I dagsläget erhålls en rapport över utfallet och då kan nämnden mer konstatera hur resultatet blev och inte påverka i så hög grad.

4. Åtgärder och analysarbete på förvaltningsövergripande nivå

Under våren 2013 identifierades en försämring av elevernas resultat i Vetlanda kommun. Sedan dess har nämnden och förvaltningen genomfört en mängd aktiviteter för att komma till rätta med den negativa resultatutvecklingen. Nämnden tilldelades 4 mnkr i extra budgetmedel för 2014-2015 för att genomföra satsningen "Program för ökad måluppfyllelse".

Vid intervjun med skolchef och grundskolechef framkommer att de arbetat aktivt för att få ett tydligt engagemang och intresse från politikerna och att beslut om åtgärder som ska vidtas i syfte att öka måluppfyllelsen ska vara politiskt förankrade och beslutade. Ett politiskt ställningstagande var mycket viktigt för förvaltningens fortsatta arbete. Att åtgärder och utvecklingsarbetet ska vila på vetenskapligt grund är en annan viktig faktor som framhålls av ledningen.

Kommunen har för läsåret 2015/2016 även erhållit 5 mnkr i extra statsbidrag som avser Skolverkets lågstadiesatsning. Pengarna ska bl.a. användas till att anställa fler personal i förskoleklass och i årskurs 1-3.

4.1. Åtgärder

Analys av enheternas läsårsplaneringar

För att ta reda på i vilken utsträckning som analyser av resultaten leder till utveckling och förändring av verksamheten har förvaltningen genomfört en granskning av enheternas kvalitetsrapporter och läsårsplaneringar. Granskningen, som genomfördes under början av 2013, inriktades på att se i vilken utsträckning som rektorer och lärare har analyserat resultaten på nationella prov och kunskapsprov i åk 3, 6 och 9 samt betyg i åk 9 och om identifierade utvecklingsbehov återfinns som mål i skolornas läroplansplanering. Det har även noterats om åtgärder/insatser är kopplade till bristande resultat.

Resultatet av denna analys visade att det fanns en stor variation mellan hur skolor använde kunskapsresultaten som ett underlag för ställningstagande om skolans behov av fortsatt utveckling och vilka insatser som bör genomföras. Även de riktlinjer gällande dokumentation av det systematiska kvalitetsarbetet användes i liten utsträckning. Elevernas resultat användes inte som ett viktigt underlag för att följa upp kvaliteten i undervisningen.

Program för att öka måluppfyllelsen för grundskolan

I juni 2013 beslöt BUN att ge skolchefen i uppdrag att lägga en plan för tydligare fokus på kunskapsresultat och åtgärder som ska vidtas. BUN tog beslut i sept. 2013 om ett program för ökad måluppfyllelse och 4 mnkr beviljades från utvecklingsreserven för att genomföra satsningen enligt detta program.

Utgångspunkter för arbetet med ökad måluppfyllelse i grundskolan är följande:

- BUN:s politiker får möjlighet att engagera sig och få information om vad som händer ute på skolorna.
- Nuläget/utgångsläget för skolorna skiljer sig åt, olika arbetslag och enskilda lärare har både styrkor och svagheter. Planerade satsningar/förändringar bör bygga på skolans specifika behov.

- Ett tydligt utgångsläge ska tas fram för både kommunen och för varje enskild skola. Viktigt att inte enbart utgå från jämförelser med andra kommuner.
- Satsningen ska vara en del i det ordinarie kvalitetsarbetet och redovisning av resultat och åtgärder ska göras i Hypergene.
- Planerade åtgärder ska bygga på en vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Skolverket - Skoldialogen

Regeringen har gett Skolverket i uppdrag att i dialog med huvudmän genomföra insatser i syfte att höja kunskapsresultaten och öka likvärdigheten inom och mellan skolor. Insatserna ska riktas till skolor med låga kunskapsresultat eller hög andel elever som inte fullföljer sina studier, och som har eller bedöms få svåra förutsättningar att förbättra sina resultat på egen hand.

Vetlanda kommun fick erbjudande om att delta i denna satsning som påbörjades under 2015. I denna dialog deltog både ansvariga tjänstemän från barn- och utbildningsförvaltningen, kommunalråd, kommunchef och barn- och utbildningsnämndens presidium.

Skolverket ska i samverkan med varje berörd huvudman identifiera insatser som kan stärka huvudmännens förmåga att planera, följa upp och utveckla utbildningen så att kunskapsresultaten i de utvalda skolorna höjs och likvärdigheten inom och mellan skolorna ökar.

Under sommaren 2015 har kommunen fått ytterligare möjligheter att delta i utvecklingsprojekt tillsammans med Skolverket. Vetlanda kommun har tagit fram åtgärdsplaner inom två prioriterade problemområden;

Öka elevers resultat i grundskolan

Barn- och utbildningsförvaltningen har identifierat att meritvärdet minskar över tid och det går inte att se någon tydlig resultatutveckling. En orsak förvaltningen ser, är att rektorerna inte fokuserar tillräckligt på kärnprocesserna undervisning och lärande. Det saknas samsyn kring tolkning av styrdokument och rektors pedagogiska ledarskap. Undervisningen förändras inte nämnvärt utifrån analys av resultat. Följande åtgärder planeras:

- ✓ Skapa tydliga förväntningar i dialog mellan huvudman och ledningsgrupp samt genom remissgång till medarbetare.
- ✓ Fortsatt processutbildning för rektorer, med fokus på att utveckla det pedagogiska ledarskapet. Fokus ska bl.a. ligga på hur rektor kan följa upp elevernas kunskapsutveckling kontinuerligt och hur rektor kan förbättra resultat genom att ha fokus på ständig analys och sin plan för ökad måluppfyllelse.
- ✓ Individuell handledning och/eller grupphandledning. Det finns tankar om att upphandla en eller flera externa konsulter för individuell och/eller grupphandledning där syftet är att utveckla ledarskapet.

Skillnaden mellan pojkar och flickors resultat är för stor.

Skillnaden mellan pojkars och flickors resultat skiljer sig åt redan i årskurs 3 i ämnet svenska. Vi ser också att resultatet i meritvärdet i årskurs 9 är stor mellan pojkar och flickor. Se även avsnitt 4.6. Inom detta område planeras en utbildning för samtliga förstelärare i grundskolan för att tillsammans med rektor leda och utveckla det kollegiala lärandet för att därigenom utveckla undervisningen enligt följande:

- ✓ Skapa trygghet, studiero tillitsfullt klassrumsklimat.
- ✓ Skapa en större medvetenhet kring grupputvecklingsprocesser för att motverka "antipluggkultur".
- ✓ Tydliggöra syfte och mål med undervisningen/kunskapskraven så att eleven förstår vad som förväntas(studiemotivation).
- ✓ Se till att lärare har höga och likvärdiga förväntningar.
- ✓ Skapa en större medvetenhet i de tidigare åren kring läs- och skrivprocessen.

Det är viktigt att lärare och rektorer i grundskolan tillsammans får en förståelse för resultat utifrån forskning och därefter förändra undervisningen så att den bättre passar pojkars lärande utan att flickors lärande försämras.

Processutbildning för rektorer

Under åren 2014-2016 genomförs en processutbildning för kommunens samtliga rektorer i grundskolan. Målet med denna utbildning är att utveckla rektorernas förmåga att bedriva utmanande pedagogiskt ledarskap som i sin tur ska generera en utveckling på respektive skola för ökad måluppfyllelse. Det är grundskolechefen som är kursansvarig och det finns även ett stöd från Linnéuniversitetet. För att rektorerna ska utveckla sin förmåga att analysera och bedöma resultat i det systematiska kvalitetsarbetet och även leda det vardagliga arbetet med fokus på skolans kärnuppdrag, dvs. lärandeprocesser så ingår följande moment i utbildningen:

- Systematiskt kvalitetsarbete (vt 2014)
- Styrning och ledning (ht 2014)
- Pedagogiskt ledarskap (vt 2015)
- Bedömning för lärande (ht 2015)
- Skolutveckling (vt 2016)

Uppdrag – att utreda organisation och stödinsatser kring barn med läs- och skrivsvårigheter

Inom barn- och utbildningsförvaltningen finns en klart uttalad målsättning att elever med språk- läs- och skrivsvårigheter ska identifieras tidigt, det vill säga under de första skolåren. Nämnden har tagit beslut om följande utredningsuppdrag:

Verksamhetschefen för Resurscentrum (Resurscentrum är en del av elevhälsan och ska bl.a. fungera som en stödfunktion för skolornas elevhälsoarbete) får i uppdrag att genomföra en avvikelseundersökning omfattande följande moment:

- Minst fem elever med läs- och skrivsvårigheter som nått högstadieåldern utan att ha fått tillräckligt stöd identifieras.
- Därefter genomför en undersökning och reflektion kring vad som har gått fel.
- De totala erfarenheterna analyseras och en slutsats om vad som kan/behöver förändras formuleras.

Skolchefen ges i uppdrag att genom intervjuer söka svar på nedanstående frågor:

- Hur uppfattar skolornas specialpedagoger/lärare att samarbetet med Resurscentrum ska fungera?
- Hur är Resurscentrums specialpedagogers bild av att arbetet kring elever med läs- och skrivsvårigheter ska fungera?
- Vilket genomslag/betydelse har förvaltningens Språkutvecklingsplan ute på skolorna?
- Finns det något systemfel i organisationen av det gemensamma arbetet med elever med språk- läs- och skrivsvårigheter?
- Vad är det som klickar i kommunikationen när elever inte får adekvat stöd i tidiga år?
- Vilka rutiner och kontrollstationer krävs för att säkerställa att alla elever med språk- läs- och skrivsvårigheter får det stöd de har rätt till?

Intervjuer sker med rektorer, verksamhetschef för Resurscentrum, specialpedagoger både ute på skolorna och på Resurscentrum, lärare på skolorna och eventuellt föräldrar/elever.

Redovisning av detta uppdrag sker genom att skolchefen får ansvaret att lämna en gemensam rapport för det samlade utredningsuppdraget. Delrapport från chefen för Resurscentrum presenterades för BUN i juni 2015.

Förstelärare

Uppdraget som förstelärare är ett karriärsteg för särskilt yrkesskickliga lärare, som innebär att läraren fortsätter att undervisa, samtidigt som den ges ett särskilt utvecklingsuppdrag. Försteläraren ska tillsammans med rektor bidra till utveckling av det pedagogiska arbetet för att möta behoven hos alla elever i verksamheten. Försteläraren ska sprida sina kunskaper till skolans övriga lärare och därigenom bidra till ökad måluppfyllelse. I uppdraget ingår därmed såväl ett undervisnings- som ett utvecklingsuppdrag. Försteläraren har en central roll vid arbetslagens planering, utvärdering och analys av undervisningen.

De lärare som fått ett uppdrag som förstelärare har tillsammans med sin rektor skrivit under en uppdragsbeskrivning. Vi har tagit del av ett par olika uppdragsbeskrivningar och de innehåller två delar, en generell uppdragsbeskrivning och ett individuellt/skolspecifikt uppdrag.

4.2. Analyser

Kvalitetsrapport grundskolan läsåret 2014/15

Efter varje läsår upprättas en kvalitetsrapport som omfattar hela kommunen. Kvalitetsrapporten bygger på samtliga skolors läsårsredovisningar och den presenterades för BUN i oktober

2015. Rapporten innehåller inledningsvis en verksamhetsbeskrivning och sedan en redovisning utifrån följande rubriker; lärande och kunskaper, demokrati och värdegrund och samverkan. Det finns även en sammanfattning och redovisning av förbättringsåtgärder. I detta avsnitt beskrivs de delar av kvalitetsrapporten som är relevanta för denna granskning.

- *Läraryrket*

När det gäller läraryrket har en kartläggning inom samtliga grundskolor i kommunen genomförts som visar att 75 % av lärarna i årskurs F-3 har legitimation. När det gäller årskurs 4-6 är 74 % av lärarna legitimerade och för årskurs 7-9 har 66 % av lärarna legitimation. Rikssnittet ligger på 77,7 %. Vetlanda kommun ligger under rikssnittet för samtliga årskurser vad gäller legitimerade lärare. Det framgår inte om det planeras några specifika åtgärder för att uppnå en högre nivå av behöriga lärare.

- *Systematiskt kvalitetsarbete*

Det systematiska kvalitetsarbetet ska fokusera på att följa upp de nationella målen i läroplanen. För att kunna utföra detta arbete på ett effektivt sätt är det viktigt att det finns strukturer och rutiner som stödjer arbetet på alla nivåer, från arbetslag upp till huvudmannanivå. Från 2014 används systemstödet Hypergene för det systematiska kvalitetsarbetet.

- *Lärande och kunskaper*

Betyg

Den första delen fokuserar på betyg och bedömning. Nedan redovisas andel godkända elever i åk 6 och i åk 9 för de senaste tre slutförda läsåren. Med godkänd menas de elever som erhållit betyg A-E i samtliga ämnen.

Andel godkända elever i åk 6 (%)

	2012/13	2013/14	2014/15
Vetlanda	78	79	78
- Flickor	81	85	87
- Pojkar	74	75	70
Riket	76	79	80,5
- Flickor	79	83	83,7
- Pojkar	73	76	77,4

Andel elever i åk 6 som har godkända betyg i alla ämnen ligger på samma nivå de tre jämförelseåren och under rikssnittet för 2014/15. Skillnaden mellan flickor och pojkar ökar då andelen flickor som når godkända betyg i alla ämnen ökar och pojkarnas andel minskar. Denna trend avseende pojkarna syns inte nationellt.

**Andel godkända elever i
åk 9 (%)**

	2012/13	2013/14	2014/15
Vetlanda	72	74	71
- Flickor	75	81	82
- Pojkar	69	67	62
Riket	77	77	75
- Flickor	79	79	78
- Pojkar	73	73	72

Andelen elever i åk 9 som har godkända betyg i alla ämnen har försämrats något på totalnivå det senaste året. Andelen flickor med godkända betyg ökar och andelen pojkar med godkända betyg minskar i kommunen. Andelen flickor som har godkända betyg i alla ämnen överstiger rikssnittet för läsåret 2014/15.

Det är ingen stor förändring mellan åk 6 och åk 9 men i kvalitetsrapporten anges att det finns skillnader mellan skolor samt att skillnaden mellan flickors och pojkars resultat ökat under de senaste tre åren. I genomsnitt ligger Vetlanda kommun 4 % under riksgenomsnittet. Även nationellt finns det skillnader mellan pojkar och flickor, men skillnaden i Vetlanda kommun är större än i riket.

Mertivärden och ranking

Meritvärden för åk 9 är summan av betygsvärdena av de 16 bästa betygen i elevens slutbetyg och för de som läst moderna språk är det de 17 bästa betygsvärdena som räknas samman. Vid en jämförelse med riket så ligger kommunen under snittet och även under snittet för flickor resp. pojkar. Behörighetsgraden till gymnasiets yrkesprogram har minskat både i kommunen och nationellt.

SKL (Sveriges kommuner och landsting) redovisar årligen en ranking av kommuner i öppna jämförelser. Denna ranking bygger på ett sammanvägt resultat bestående av följande delar:

- Elever i åk 6 och 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen.
- Ett genomsnittligt meritvärde för åk 9.
- Antal elever i åk 9 som är behöriga till ett yrkesprogram.

Detta medelvärde justeras därefter med ett modellberäknad medelvärde och därefter sker en ranking av Sveriges kommuner. Vetlanda kommun har förbättrat sin placering i jämförelse med de senaste åren. Kommunen har följande placeringar 2012-2015:

År:	Placering:
2012	192
2013	214
2014	224
2015	182

Utifrån ovanstående resultat och det faktum att de nationella styrdokumenterna eftersträvar en total måluppfyllelse så konstaterar förvaltningen att måluppfyllelsen, dvs. 100 % inte är uppnådd. I kvalitetsrapporten anges följande mål och förbättringsåtgärder:

- Fokusering på måluppfyllelsen totalt.
- Analyser den ökade diskrepansen i betygsresultat mellan pojkar och flickor.

Åtgärder

När det gäller redovisning av kunskapsdelen så görs först en nulägesbeskrivning och koppling till de brister skolinspektionen påpekat. Under 2014/2015 har skolorna arbetat aktivt med att hitta nya arbetsformer och motviera eleverna för att på sikt kunna öka måluppfyllelsen. Berörda skolor har intensifierat sina insatser till de tidiga åren. Inom "Program för ökad måluppfyllelse" har varje rektor tagit fram en handlingsplan för sitt arbete. Dessa handlingsplaner kommer att avslutas under 2015 och en utvärdering kommer att ske.

Investering i systemstödet/uppföljningsstödet Hypergene ska underlätta uppföljning och analys av kunskapsresultaten. Det har förekommit vissa svårigheter med systemet då det i vissa fall varit tekniskt komplext och inte användarvänligt.

Varje skola arbetar med en systematisk kunskapsuppföljning som innebär att de använder olika diagnostiska tester för att följa utvecklingen hos elever och klasser. Resultatet av dessa följs inte upp övergripande på förvaltningsnivå. Diagnosmaterialet är något föråldrat och det görs nu en översyn vilket material som ska användas. Skolverket håller på att ta fram nytt material som är kopplat till de nationella målen.

Det konstateras att det är lågt användande av IKT (informations- och kommunikationsteknik) i undervisningen i kommunen. Detta beror bl.a. på bristande kompetens hos lärarna och på att infrastrukturen inte varit utbyggd i tillräcklig omfattning. Under 2015 har alla skolor fått trådlöst nätverk och samtliga lärare har fått tillgång till en egen bärbar dator. Det har tillsatts en IT-strategigrupp och samtliga skolor har utsett en IKT-pedagog som har ett tydligt uppdrag att utveckla undervisningen med hjälp av modern teknik.

Nationella prov

Nationella prov åk 3

Andelen elever i % som klarat alla delproven

	2012/13	2013/14	2014/15
Matematik	69	55	62
- Flickor	71	57	62
- Pojkar	67	53	62
Svenska	75	63	72
- Flickor	88	62	79
- Pojkar	64	62	66

Ovanstående tabell bekräftar den försämrings som identifierades under 2013. Måluppfyllelsen i matematik för läsåret 2014/2015 är lika för flickor och pojkar medan det skiljer stort i svenska. Det finns ingen statistik på nationell nivå.

Nationella prov åk 6

Andelen elever i % som
klarat alla delproven

	2012/13	2013/14	2014/15
Matematik	92	88	91
- Flickor	92	90	93
- Pojkar	92	85	90
Svenska	79	82	80
- Flickor	86	86	88
- Pojkar	71	77	72
Engelska	77	84	86
- Flickor	83	87	86
- Pojkar	72	80	87

För läsåret 2014/15 är måluppfyllelsen i matematik för flickor och pojkar relativt jämn och i svenska skiljer det stort mellan könen. I engelska är måluppfyllelsen jämn. Det finns ingen statistik på nationell nivå.

Nationella prov åk 9

Andelen elever i % som
klarat alla delproven

	2012/13	2013/14	2014/15
Matematik	85	85	76
- Flickor	84	85	79
- Pojkar	85	85	72
Svenska	82	81	73
- Flickor	87	85	88
- Pojkar	78	77	58
Engelska	86	88	85
- Flickor	85	89	88
- Pojkar	87	87	82

Ovanstående tabell visar på en nedåtgående trend i samtliga ämnen där nationella prov genomförs (totalt i kommunen). Detta gäller både pojkar och flickor, undantaget svenska för flickor. I åk 9 finns en skillnad mellan könen i alla tre ämnen och i svenska har den ökat markant.

Förvaltningen konstaterar i kvalitetsrapporten att såväl resultat på nationella prov och betyg ligger under riksgenomsnittet och målen är inte uppfyllda. Skillnaden mellan flickor och pojkar ökar. Även kunskapsuppföljningen av nyanlända elever nämns i rapporten.

Nedan ges exempel på mål och förbättringsåtgärder som fastställts av förvaltningen avseende avsnittet kunskap:

- Vidareutveckla det systematiska kvalitetsarbetet i Hypergene
- Utveckla och förenkla analysfunktionen i Hypergene
- Särskilt beakta skillnaden mellan flickor och pojkar i de nationella proven i svenska
- Metod för systematisk kunskapsuppföljning – gemensam mall för uppföljning
- Befästa och följa implementeringen av IKT-satsningen

- *Rektors ansvar*

Rektor är pedagogisk ledare och chef för lärare och övrig personal i skolan. Rektorn har det övergripande ansvaret för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.

Forskningen betonar att lärarnas kompetens och rektors förmåga att vara pedagogisk ledare har stor betydelse för elevernas kunskapsutveckling. En processutbildning för rektorer genomförs under 2014-2016, se avsnitt 4.3. I kvalitetsrapporten framgår vissa brister som rektorerna själva identifierat. Dessa rör bl.a. otillräckliga kunskaper gällande IKT, osäkerhet kring arbete med åtgärdsprogram, tid för kollegial handledning.

Följande mål och förbättringsåtgärder har fastställts.

- Utbildnings- och informationsinsatser gällande IKT, upprättande av åtgärdsprogram och administrativa system.
- Utveckla metoderna inom det pedagogiska ledarskapet, genom ex. handledning av kollega.

- *Samverkan*

Dialogen och samverkan med vårdnadshavarna är en viktig framgångsfaktor för att eleverna ska nå kunskapsmålen. I kvalitetsrapporten anges bl.a. att det ska fastställas ett måldokument för grundskolan som ska förtydliga grundskolans uppdrag och kvalitetsindikatorer. Formerna för att kommunicera med vårdnadshavare, avseende elevens utveckling, bedömning och betygssättning ska utvecklas.

Statistik för grundskolan

Det finns ett förslag framme över ett antal nyckeltal/måttenheter som ska följas på huvudmannanivå och som ska ligga till grund för kvalitetsbedömning. Beslut ska tas i nämnden. Nyckeltalen berör bl.a.

- resultat i nationella prov för åk 3, 6 och 9
- betyg i åk 6, 7, 8 och 9
- meritvärde i åk 9

Vissa mått är lokala och vissa kan jämföras med statistik på nationell nivå.

Ledningsgruppen

Grundskolechefen har en ledningsgrupp där samtliga rektorer i grundskolan ingår. De träffas varannan vecka. Utöver detta är samtliga rektorer indelade i olika team (ca 4 rektorer i varje team) och dessa team träffas också varannan vecka. I dessa forum diskuteras öka måluppfyllelse aktivt och syftet med de olika teamen är att rektorerna ska ges möjlighet att stötta varandra och vara varandras bollplank. De har bl.a. fått i uppgift att läsa varandras kvalitetsredovisningar och ge feedback på dessa. Vid intervjuerna framkommer att det finns en samsyn inom förvaltningen och i ledningsgruppen av vilka framgångsfaktorerna är för att nå en ökad måluppfyllelse och det är viktigt att de vilar på en vetenskaplig grund.

5. Åtgärder och analysarbete på skolnivå

5.1. Åtgärder

Handlingsplan för ökad måluppfyllelse

Utifrån "Program för öka måluppfyllelse" fick samtliga rektorer i uppdrag att ta fram en handlingsplan för ökad måluppfyllelse för respektive skola. Dessa handlingsplaner ska uppdateras varje år och följer en viss struktur med följande delar:

- Kvalitetsbedömning efter genomförda analyser
- Utvecklingsbehov i förhållande till nationella mål
- Förväntade effekter av utvecklingsarbetet
- Planerade insatser
- Organisationens förutsättningar att genomföra insatserna
- Uppföljning och utvärdering

Vi har granskat de handlingsplaner som upprättats av de skolor som ingår i denna granskning och vi konstaterar att det finns skillnader i hur skolorna beskriver och analyserar sina utvecklingsbehov och planerade insatser.

Systematisk kunskapsuppföljning

Skolorna i Vetlanda kommun har tidigare använt olika tester för att genomföra systematisk kunskapsuppföljning utöver de nationella proven som genomförs i åk 3, 6 och 9. Kommunen har ett "testbatteri" i olika ämnen (svenska, matematik, engelska) som ska genomföras enligt ett särskilt schema för olika årskurser. Fr.o.m. höstterminen 2015 är det upp till varje rektor att utforma hur den systematiska kunskapsuppföljningen ska gå till och vilka tester som ska genomföras. Enligt de intervjuade finns det ett behov av att säkerställa att man använder tester som är anpassade till kunskapskraven. Det pågår enligt uppgift en diskussion inom förvaltningen om man ska börja använda de tester som Skolverket tagit fram/håller på att ta fram för olika ämnen och årskurser.

Kollegialt lärande

Samtliga skolor som ingått i denna granskning arbetar med att utveckla det kollegiala lärandet på olika sätt. Det är för många en stor utmaning att våga ta ett samtal med en kollega gällande deras undervisning. Även rektorn är ute och gör klassrumsbesök för att kunna ge feedback på sina lärares undervisning. Det ges även exempel från en skola där man vid olika tillfällen försöker vara två lärare i klassrummet, för att möjliggöra en aktiv dialog kring undervisningen. Även specialpedagogerna vid skolorna deltar i utvecklandet av undervisningen och kan ge råd och stöd till lärarna.

IT-satsning i undervisningen

Landsbro skola driver sedan januari 2016 ett projekt där man ger alla elever i en klass på högstadiet en Ipad. Detta projekt syftar bl.a. till att försöka hitta undervisningsformer som passar både pojkar och flickor och det ska främja/underlätta möjligheten att kunna dela med sig av litteratur, texter m.m. på ett enkelt och intressant sätt.

Tydliggöra målen

Det är viktigt att eleverna är medvetna om kunskapsmålen i de olika ämnena och det finns skolor som arbetar med att utveckla detta arbete. För att tydliggöra målsättningarna för eleverna finns det skolor som skriver upp mål för varje lektion och på det sättet visar eleverna vad de ska lära sig varje dag. Detta arbetssätt är nytt för många lärare och det är viktigt att de får tillfälle att utveckla sin förmåga att kunna identifiera och kommunicera mål till eleverna utifrån kunskapskraven.

Förlängd skoldag

På Korsberga skola har man under läsåret 2015/2016 beslutat att driva ett projekt i åk 4-6 som innebär förlängd skoldag. Detta projekt går ut på att alla elever ska ges samma förutsättningar med hjälp av utbildade pedagoger, att utveckla sin färdighetsträning, studieteknik och läxläsning inom ramen för skoldagen. Utvärdering av detta projekt ska göras efter innevarande läsår och skickas till grundskolechefen.

Processtöd – formativt förhållningssätt

En utbildning har genomförts för samtliga grundskolepedagoger på Korsberga och Ramkvilla skola i formativt förhållningssätt och kollegialt lärande. Med denna utbildning vill man öka förståelsen för vad formativt förhållningssätt betyder och hur det kan bidra till att öka elevers lärande och vara ett stöd vid betygssättning. Utbildningen ska ge lärarna verktyg att lära sig se vad eleven befinner sig i förhållande till kunskapskraven, vart ska vi och hur ska vi komma dit. Det är viktigt för eleverna att veta hur de blir bedömda. Denna satsning kommer att utvärderas under 2016.

På Skolverkets hemsida förklaras formativ bedömning enligt följande:

En formativ bedömningsprocess kännetecknas av att målen för undervisningen tydliggörs, att information söks om var eleven befinner sig i förhållande till målen och att återkoppling ges som talar om hur eleven ska komma vidare mot målen. De tre frågor som måste ställas av elev och lärare är:

- *Vad är målet?*
- *Hur ligger jag/eleven till?*
- *Hur ska jag/eleven gå vidare?*

5.2. Analyser

Systematiskt kvalitetsarbete

Dokumentation av det systematiska kvalitetsarbetet/läsårsredovisning sker i systemstödet Hypergene och följer samma struktur som den kommunövergripande kvalitetsrapporten som beskrivs i avsnitt 4.2, dvs. rubrikerna är; *lärande och kunskaper, demokrati och värdegrund samt samverkan*. När det gäller avsnittet för lärande och kunskaper så finns det en uppdelning mellan bedömning och betyg samt kunskaper. Inom dessa områden gör varje rektor en nulägebeskrivning och beskriver hur resultaten skiljer sig mellan olika urval och grupper. Det sker även en beskrivning av hur resultaten ser ut i jämförelse med styrdokumentet och de nationella kunskapskraven. Det anges vilka mål och förbättringsåtgärder som planeras och vilka insatser som är beslutade.

Det systematiska kvalitetsarbetet bygger på att de olika arbetslagen på skolorna analyserar och beskriver sin verksamhet. Detta sker även på ämnesnivå. Utifrån detta material sammanställer rektorn dokumentationen på skolnivå. De intervjuade uppger att kvalitetsarbetet har utvecklats de senaste åren och att det idag är mer en naturlig del i arbetet. Det uppges dock kunna utvecklas ännu mer och det är viktigt att få med all personal i arbetet.

Nationella prov

Nationella proven är en viktig värdemätare för att se om undervisningen ligger rätt i förhållande till kunskapskraven. När det gäller rättning av de nationella proven görs detta på olika sätt. Det finns skolor där lärarna rättar varandras prov och det finns skolor där lärarna rättar sina egna prov och där diskussion/dialog kring rättningen sker. Resultaten av de nationella proven analyseras både på elevnivå, klassnivå, ämnesnivå och på skolnivå. Jämförelser görs hur skolan står sig i förhållande till kommunen som helhet.

Analys av resultaten sker bl.a. genom muntliga dialoger och diskussioner mellan rektor och lärarna på skolan. Utifrån resultaten diskuteras hur undervisningen kan utvecklas och vilka åtgärder som bör vidtas. En skola belyser vikten av att analysen inte stannar på arbetslagsnivå utan att rektor involveras då det är rektorn som har det övergripande ansvaret för att skolans resurser används på rätt sätt. Analyser och åtgärder utifrån de nationella proven ska dokumenteras i det systematiska kvalitetsarbetet i Hypergene (se ovan).

Kunskapsuppföljning elevnivå

De skolor som ingår i granskningen gör bedömningar av samtliga elever utifrån kunskapskraven uppdelat per ämne. Dokumentationen sker på lite olika sätt, vissa använder ett pärm-system och dokumenterar förhand och andra använder ex. skolportalen Dexter. Skriftliga omdömen skrivs en gång per år och utvecklingssamtal hålls två gånger per läsår, vilket innebär att eleven och vårdnadshavarna minst två gånger per läsår får en bedömning av hur eleven ligger till i förhållande till kunskapskraven.

En rektor har utarbetat en excelmall för kunskapsuppföljning som kan användas på elevnivå och klassnivå. Mallen innehåller samtliga ämnen och genom en enkel kodning kan man se om eleven uppnår målen för respektive ämne eller inte. Det finns även möjlighet att koda om bedömning görs att eleven utvecklas i rätt riktning. Det finns skolor som även lagt till en kolumn för att kunna dokumentera om det satts in särskilt stöd för någon elev. På detta sätt kan både lärare och rektor enkelt följa utvecklingen på elevnivå, klassnivå och ämnesnivå. Detta arbetssätt upplevs som positivt och gör att varje lärare måste sätta sig in i elevens resultat i förhållande till kunskapskraven. Enligt uppgift används inte denna mall av samtliga skolor.

Forum för analys

På respektive skola finns olika forum där analys av elevernas resultat sker. Rektor träffar löpande både olika arbetslag, förstelärare och specialpedagoger för att följa upp hur undervisningen och särskilda insatser fortlöper. Vid intervjuerna framkommer bl.a. att det upplevs en samsyn kring att det är skolans uppdrag att se till att eleverna får möjlighet att lära sig så mycket som möjligt utifrån sina förutsättningar.

6. Sammanfattande bedömning

6.1. Svar på revisionsfrågor

Nedan ges kortfattade svar på granskningens revisionsfrågor.

Fråga	Svar
Vilka förvaltningsövergripande analyser av elevernas resultat genomförs för eleverna i årskurs 3, 6 och 9 d.v.s. de år eleverna gör nationella prov?	Efter varje läsår tas en kvalitetsrapport för hela grundskolan fram som bygger på samtliga skolor läsårsredovisningar. I detta dokument redovisas resultaten på de nationella proven under de tre senaste läsåren och det görs jämförelser med riket. Analysen består till största delen av utvecklingen mellan åren och skillnaden mellan pojkars och flickors resultat. Kortfattat anges förbättringsåtgärder.
Vilka analyser gör skolorna av elevernas resultat i årskurs 3, 6 och 9?	Skolorna följer upp resultaten på nationella prov på elevnivå, ämnesnivå och för skolan som helhet. Det görs jämförelse hur man står sig i förhållande till kommunens resultat. I skolornas läsårsredovisningar (se avsnitt 5.2) inom systematiskt kvalitetsarbete finns en redovisning av skolans resultat. Redovisningen är mer beskrivande än analytisk. Det finns olika forum på skolorna där resultaten på nationella prov och annan kunskapsuppföljning diskuteras och följs upp. Alla analyser dokumenteras inte.
Ger analyserna tillräcklig kunskap om vad som påverkar resultatutvecklingen?	Vid intervjuerna framgår att det finns mycket kunskap om vad som påverkar elevernas resultatutveckling och det finns många förslag och initiativ som kan leda till ökad måluppfyllelse. Vid granskning av berörda dokument framgår inte detta lika klart. Det är mer beskrivningar till resultatet/utfallet och förslag på övergripande och generella åtgärder.
I vilka forum inom förvaltningen diskuteras skolornas analyser samt de förvaltningsövergripande analyserna?	Grundskolechefen har tillsammans med samtliga rektorer en ledningsgrupp som träffas varannan vecka. Rektorer är även indelade i olika team som också träffas varannan vecka. I dessa forum diskuteras skolornas läsårsredovisningar. Vid kontaktpolitikernas besök på skolorna diskuteras också läsårsredovisningarna och skolornas arbete för att nå ökad måluppfyllelse.
Finns det en samsyn inom förvaltningen om vilka framgångsfaktorerna är som påverkar elevernas resultat?	Ja, de intervjuade uppger att det finns en samstämmighet inom förvaltningen kring framgångsfaktorerna och att det är skolans uppdrag att ge alla elever möjlighet att nå så långt som möjligt i förhållande till sina förutsättningar. Det är även mycket viktigt att alla åtgärder som vidtas för att nå en ökad måluppfyllelse ska vila på vetenskaplig grund.

<p>Finns det ett tydligt samband mellan analyserna, framgångsfaktorer och de åtgärder som vidtas för att förbättra elevernas resultat på kort och lång sikt?</p>	<p>Vår bedömning är att analyserna av elevernas resultat kan utvecklas och fördjupas. I både den samlade kvalitetsrapporten och i skolornas läsårsredovisningar finns det utförliga beskrivningar av resultaten och jämförelser med både kommunen och med riket. Analysen avseende varför resultaten ser ut som de gör, vilka åtgärder som ska vidtas kopplats till denna analys och hur dessa åtgärder ska följas upp kan utvecklas och förbättras.</p>
<p>Hur följs genomförda åtgärder upp och dess effekter?</p>	<p>Många av de åtgärder som genomförs, både på övergripande nivå och på skolnivå, är pågående projekt/arbeten och de är i dagsläget inte utvärderade. Det är också för tidigt att bedöma vilka effekter vidtagna åtgärder gett. Vid intervjuerna framgår att de åtgärder som vidtas på skolnivå ska utvärderas och kommuniceras med grundskolechefen. Förvaltningsövergripande åtgärder anges ska utvärderas och rapporteras till nämnden. Vår bedömning är att det är viktigt att förvaltningen och skolorna löpande utvärderar de åtgärder som vidtas för att säkerställa att önskat utfall uppnås. Föreslagna åtgärder bör ha en tydlig koppling till analysen av resultatet och de bör vara formulerade på ett sätt som gör att det går att utvärdera effekterna av dem kopplat till resultatutvecklingen.</p>
<p>Vilken rapportering sker till nämnden om resultatet av analyserna, åtgärder och effekter av genomförda åtgärder?</p>	<p>Nämnden erhåller innan sommaren en muntlig rapportering från grundskolechefen avseende det samlade resultatet i grundskolan. I september/oktober erhålls den skriftliga kvalitetsrapporten som avser hela grundskolan det senaste läsåret. Nämnden får även information genom de besök som görs av kontaktpolitikerna. Det förekommer även att nämnden bjuder in rektorer, specialpedagoger m.fl. till nämndens möten. Det sker även en löpande dialog mellan nämnden och skolchef och grundskolechef kring måluppfyllelsen.</p>

6.2. Sammanfattande bedömning

Lagstiftningen anger att det på huvudmänna- och enhetsnivå ska ske ett systematiskt och kontinuerligt arbete för att planera, följa upp och utveckla utbildningen. Lärarna ska ge omdömen om elevernas kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven och sammanfatta de insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och utvecklas så långt som möjligt inom läroplanen. För att kunna leva upp till dessa lagkrav krävs kunskap och insikt om vad som påverkar meritvärden och resultat på nationella prov för att kunna vidta effektfulla åtgärder för att nå en bättre resultatutveckling i de fall måluppfyllelse ej uppnås.

För att underlätta för huvudmän och förskole- och skolenheter att uppfylla de krav som finns i skollagen om systematiskt kvalitetsarbete har Skolverket gett ut nya allmänna råd. Det poängteras att det systematiska kvalitetsarbetet ska inriktas mot att uppfylla de nationella målen för utbildningen vilket innebär att man kontinuerligt ska följa upp, analysera resultaten och utifrån det planera och utveckla utbildningen. I de allmänna råden tydliggörs att dokumentationen är viktig för att möjliggöra en regelbunden avstämning och den ger förutsättningar för att kartlägga verksamheten och kunna identifiera områden som är angelägna att

utveckla. De allmänna råden ger konkreta exempel på hur analysarbetet kan utformas både på huvudmannanivå och på enhetsnivå.

Vår bedömning är att kommunen under de senaste åren arbetat aktivt och vidtagit flera åtgärder för uppnå en ökad måluppfyllelse. Detta arbete är en långsiktig satsning som har goda möjligheter att ge resultatförändring på sikt. Barn- och utbildningsnämnden har identifierat fyra utvecklingsområden där ökad måluppfyllelse och förbättrade resultat är ett område. Inom detta område har nämnden fastställt mål. Nämnden har även gett barn- och utbildningsförvaltningen i uppdrag att ta fram ett måldokument för grundskolan som sträcker sig fram till 2020. För att nämnden ska få ytterligare möjlighet att följa skolverksamheten och få en förståelse för verksamheten i förhållande till de nationella kunskapskraven så har det tagits fram riktlinjer och ett arbetssätt avseende kontaktpolitiker. Detta visar att det finns höga ambitioner och ett långsiktigt perspektiv från politikens sida vilket är en viktig del, som SKL poängterar i sin studie över framgångsrika skolkommuner.

Ett eget "Program för ökad måluppfyllelse" har fastställts och kommunen deltar i flera projekt som Skolverket driver som riktar sig till kommuner med låga kunskapsresultat. Det systematiska kvalitetsarbetet har fått en tydlig struktur och bygger på ett gemensamt arbetssätt ändå från arbetslagen ute på skolorna upp till verksamhetschefsnivå för grundskolan. Det har även gjorts satsningar för att öka rektorernas förmåga att bedriva ett pedagogiskt ledarskap. De enskilda skolorna har också vidtagit en mängd åtgärder i linje med de satsningar som sker på förvaltningsövergripande nivå.

På skolnivå sker analyser av elevernas resultatutveckling i olika former. Det finns skillnader i dokumentationen och på vilka nivåer analysen sker. Vår bedömning är att det finns en medvetenhet och kunskap om vilka åtgärder som är framgångsrika för att nå en bättre resultatutveckling samt vilka elever som är berörda på respektive skola.

Vår sammanfattande bedömning är att skol- och barnomsorgsförvaltningen genomfört ett stort antal förändringar för att utveckla det systematiska kvalitets- och analysarbetet. Det har skett förändringar både på en övergripande nivå och på skolnivå, men det är viktigt att poängtera att det är ett pågående utvecklingsarbete. De utvecklingsområden som identifierats berör främst hur analysarbetet kan fördjupas och dokumenteras på ett tydligare sätt både på övergripande nivå och på skolnivå.

Vi ger följande förslag på fortsatt utveckling:

- Skolverkets allmänna råd ger en bra vägledning vad analysarbetet bör innehålla för att få tillräckliga kunskaper om vad som påverkar elevernas resultat. På en övergripande nivå kan förvaltningens analys utvecklas för att innehålla en djupare analys av vad som påverkar resultaten och måluppfyllelsen för den samlade verksamheten och ta ställning till om analyserna är tillräckliga eller om det behövs ytterligare uppföljningar. Analysen på övergripande nivå bör även omfatta en analys av variationer mellan olika skolors resultat och måluppfyllelse, likvärdigheten i skolornas bedömning och betygsättning samt hur organisationsstruktur, resurser och liknande påverkar måluppfyllelsen.

- Analyserna på skolnivå kan fördjupas och utvecklas och bör omfatta skillnader mellan olika grupper, klasser och ämnen. Det är även viktigt att analysera hur olika undervisningssätt, lärarnas kompetens, schemaläggningar, resursfördelningar m.m. påverkar meritvärden och resultatutveckling. För de skolor som i dagsläget har höga meritvärden är det viktigt att analysen visar orsakerna till detta och på det sättet skapa en förståelse och tydlighet kring framgångsfaktorerna.
- Analyserna bör på ett tydligare sätt kopplas till prioritering av åtgärder för ökad måloppfyllelse. Det ska vara tydligt att undervisningen styrs utifrån resultaten.
- De skolor som kommit längre i utvecklingen av sitt analysarbete kan med fördel dela med sig av metoder, arbetssätt och erfarenheter till övriga.
- SKL poängterar vikten av dokumentation i alla delar av det systematiska kvalitetsarbetet. Analyser av resultatutvecklingen sker i många olika forum och på många olika nivåer både på förvaltningen och på skolorna. Säkerställ att det finns tillräcklig dokumentation av alla analyser.
- Arbeta vidare med att stärka rektors pedagogiska ledarskap.
- Fortsätt att utveckla förstelärarnas uppdrag så att de arbetar aktivt med att utveckla undervisningen och sprida kunskaper till sina kollegor. Det kan med fördel framgå i skolornas läsårsredovisningar hur detta uppdrag påverkat resultatutveckling och måloppfyllelse.
- Uppföljningen till nämnden kan kompletteras med en löpande uppföljning av resultatutvecklingen under läsåret. Nuvarande uppföljning sker efter läsårets slut.

Vetlanda 1 mars 2016

Ulrika Stränge
Certifierad kommunal revisor

Helena Patrikson
Certifierad kommunal revisor och Auktoriserad revisor

Källförteckning

Budget 2015 och 2016

Arbetsmaterial: Måldokument grundskolan 2020

Allmänna riktlinjer för kontaktpolitiker

Handlingsplan för ökad måluppfyllelse för Korsberga skola, Landsbro skola och Norrgårdsskolan

Kvalitetsrapport Läsårsredovisning 2014/2015 för grundskolan

Läroplan, Lgr 11

Läsårsredovisningar 2014/2015 från Korsberga skola, Landsbro skola och Norrgårdsskolan

Material/dokument från specifika åtgärder och uppföljningar på Korsberga skola, Landsbro skola och Norrgårdsskolan

Processutbildning – 2,5 år (2014-2016)

Redovisning av åtgärder med anledning av brister utifrån Skolinspektionens regelbundna tillsyn av Vetlanda kommun som helhet

Skollag (2010:800)

Skolverkets allmänna råd – Systematiskt kvalitetsarbete

Skolverket, Skoldialogen

SKL – Framgångsrika skolkommuner

Uppdrag – att utreda organisation och stödinsatser kring barn med läs- och skrivsvårigheter

Uppdragsbeskrivning förstelärare

Utvecklings- och förbättringsområden för barn- och utbildningsnämnden 2015-2018

Intervjuer har skett med följande personer:

- Skolchef
- Grundskolechef
- Ordförande barn- och utbildningsnämnden
- Rektor vid Korsberga skola
- Rektor och lärare vid Landsbro skola
- Rektor och specialpedagog vid Norrgårdsskolan